

Nr 297.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående anslag till allmänna utgifter för pris- och handelsreglerande åtgärder å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1939/40; given Stockholms slott den 24 maj 1940.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över folkhushållningsärenden för denna dag, föreslå riksdagen bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

Herman Eriksson.

Utdrag av protokollet över folkhushållningsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 24 maj 1940.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena GÜNTHER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WESTMAN, WIGFORSS, SKÖLD, QUENSEL, ERIKSSON, BERGQUIST, BAGGE, ANDERSSON, DOMÖ.

Efter gemensam beredning med chefen för finansdepartementet anför chefen för folkhushållningsdepartementet, statsrådet Eriksson:

Den för budgetåret 1939/40 fastställda förskottsstaten för försvarsväsendet m. m. upptager i den utformning, som beslutits av 1939 års urtima riksdag, ett anslag till *allmänna utgifter för pris- och handelsreglerande åtgärder*. Å anslaget, som är uppfört med 20 miljoner kronor, skall i första hand avföras utgifter för vissa åtgärder för reglering av prisbildningen på stenkol m. m. Av anslaget må jämväl utgå ersättningar för rekvisitioner enligt allmänna förfogandelagen, i den mån dessa avse förfoganden för civila ändamål. Samma riksdag har vidare medgivit, att anslaget, i enlighet med de av Kungl. Maj:t i propositionen nr 53 föreslagna principerna angående överföring på staten av vissa krigsrisker vid import, må belastas med ersättningar till importörer för krigsförsäkringskostnader, som belasta importvaror.

För reglering av utgifterna å förevarande förskottsanslag har Kungl. Maj:t i propositionen nr 2 angående utgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1939/40 föreslagit 1940 års riksdag att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, beräkna ett förslagsanslag å 20 miljoner kronor. Såsom jag vid anmälan av anslagsfrågan anförde, borde riksdagen i samband med äskandet av täckningsanslaget beredas tillfälle att ånyo taga ställning till de vidtagna regleringsåtgärderna. En fullständig redogörelse för hithörande spörsmål borde lämnas riksdagen, så snart material bleve tillgängligt för belysande av utvecklingen fram till årsskiftet.

I propositionen nr 3 angående förskottsstat för försvarsväsendet m. m. har Kungl. Maj:t vidare hemställt om fortsatt giltighet för förskottsstaten samt i samband därmed föreslagit, att Kungl. Maj:t skulle äga disponera det för allmänna utgifter för pris- och handelsreglerande åtgärder uppförda anslagsbeloppet av 20 miljoner kronor i den utsträckning, som skulle varit tillåten, om det å tilläggsstat II beräknade anslaget i stället äskats av riksdagen.

När jag nu går att anmäla förslag om reglering av utgifterna under ifrågavarande förskottsanslag, torde jag först få framlägga en redogörelse för de med hjälp av anslaget finansierade regleringsåtgärderna. Redogörelsen begränsas därvid icke till tiden före årsskiftet utan föres såvitt möjligt fram till utgången av första kvartalet 1940.

Kolregleringen.

Riksdagens beslut. I den skrivelse (nr 4) med vilken 1939 års urtima riksdag anmälde sina beslut i anledning av propositionen nr 15 angående vissa åtgärder för reglering av prisbildningen på stenkol m. m. utvecklade riksdagen även vissa synpunkter på utformningen av den föreslagna regleringen.

De av Kungl. Maj:t omedelbart efter krigsutbrottet träffade dispositionerna, vilka erhållit fastare form genom införandet av importreglering och organisationen av den inhemska kolmarknaden, ansåg riksdagen ha utövat ett gynnsamt inflytande på prisutvecklingen. Genom bildandet av en importpool, svenska kolimportörers förening av 1939 u. p. a., med vilken kolnämnden under förbehåll av riksdagens godkännande träffat visst avtal, hade regleringsåtgärderna fullföljts. Mot vad sålunda förekommit fann riksdagen icke anledning till erinran.

I avseende å den blivande prisutvecklingen för stenkol och koks fann riksdagen skäl föreligga, att kontroll övades över det sätt, på vilket prisstegringen finge återverka på den allmänna prisutvecklingen. Riksdagen ansåg den inträdda frakthöjningen påkalla särskild uppmärksamhet. Enligt vad riksdagens vederbörande utskott inhämtat, vore förslag att förvänta om överflyttande på staten av krigsrisker för infrakt av kol och över-

vägdes åtgärder till förebyggande av att i priset på kol i svensk importhamn komme att ingå täckning för oskäligen vinst på fraktfart, vare sig direkt eller indirekt till följd av en höjning av tonnagevärdena. Genom dylika åtgärder komme ökningen i fraktkostnaden att väsentligt reduceras och därmed även kostnaderna för kol i svensk hamn att sänkas under sin eljest sannolika höjd. Men även den prisstegring, varmed man efter denna begränsning av fraktkostnaderna måste räkna, erfordrade enligt riksdagens mening kontroll. En prisstegring av detta slag kunde nämligen, om den vore av väsentlig omfattning och tillätes inträda oförmedlat, befaras försvåra åtgärder till förebyggande av en försämring av penningvärdet. I vad mån och vid vilken tidpunkt prisstegringen borde få tränga igenom på den svenska marknaden måste enligt riksdagens mening bli beroende även av den allmänna prisutvecklingen. Sedan läget på importmarknaden klarnat och verkningarna av att staten helt eller delvis övertagit krigsriskerna för kolfrakterna hunnit göra sig gällande, torde en sådan prissättning böra eftersträvas, att statens kostnader i övrigt för kolregleringen hölles inom så trånga gränser som möjligt. Riksdagen ansåg det vara för tidigt att i detta hänseende angiva mera bestämda riktlinjer, men förutsatte, att frågan snarast möjligt skulle föreläggas riksdagen för förnyat övervägande.

Enligt Kungl. Maj:ts förslag skulle industriens import av kol för eget behov ej indragas under prisregleringen. Det förutsattes emellertid att industrien jämväl skulle kunna inköpa kol genom poolens förmedling, varvid möjlighet till prisdifferentiering skulle föreligga. Vid försäljning till underpris borde garantier krävas mot oskäligen prisstegring å industriens produkter. Inför tanken på försäljning av kol till industrier efter olika priser uttalade riksdagen viss betänksamhet. Den ansåg dock icke rådligt att, då det gällde varor med central ställning i landets försörjning, utesluta möjligheten därtill. Med hänsyn till de svårbedömbara avvägningar, som dylik differentiering förutsatte, borde den tillgripas endast, när synnerliga skäl talade därför.

Kolhandels organisation. Genom kungörelse den 15 september 1939 (nr 653) har Kungl. Maj:t förordnat om importreglering för stenkol, koks och kolbriketter. Samma dag har Kungl. Maj:t utfärdat instruktion (nr 654) för en statens kolnämnd, avsedd att handhava med importregleringen förbundna uppgifter. Bland annat åligger nämnden att enligt av Kungl. Maj:t meddelade anvisningar såsom representant för staten förhandla och träffa avtal med kolimportörer om införsel och försäljning av ifrågavarande varor och att till Kungl. Maj:t inkomma med förslag till de pris, som enligt i nämnda avtal gjord utfästelse högst må gälla vid försäljningen. Nämnden äger meddela de närmare föreskrifterna för verksamheten och skall i enlighet med givna bestämmelser förvalta medel, som inbetalts eller eljest ställts till nämndens förfogande.

Sedan kolnämnden i enlighet med de i propositionen nr 15 till urtima riksdagen uppdragna riktlinjerna organiserat en s. k. pool för kolimporten, om-

fattande samtliga importörer utom de företag, som införa kol endast för egen förbrukning, har nämnden å statens vägnar träffat ett avtal med denna pool, svenska kolimportörers förening 1939 u. p. a. Avtalet, som reglerar poolens skyldigheter och rättigheter, är dagtecknat den 20 september 1939 med giltighet från och med den 18 i samma månad dock med förbehåll att den i avtalet stadgade statliga förlustgarantin gäller endast under förutsättning av riksdagens godkännande. Sådant godkännande lämnades av urtima riksdagen genom dess nyssnämnda skrivelse nr 4.

Enligt avtalets första paragraf förbinder sig nämnda förening att för egen och för samtliga föreningsmedlemmars del ställa sig till noggrann efterrättelse de föreskrifter, som av staten må fastställas i avseende å försäljning av stenkol, koks eller kolbriketter. Dessa föreskrifter innefatta bland annat bestämmelser om de försäljningspris, som medlem får betinga sig. Såsom framgår av instruktionen för kolnämnden är det Kungl. Maj:t, som efter förslag av kolnämnden fastställer ifrågakarande pris.

Enligt avtalets andra paragraf förbinder sig staten å sin sida att ersätta föreningsmedlem förlust, som kan tillskyndas denne genom försäljning på de av staten föreskrivna villkoren. Vid beräkning av förlusten skall kolhandlaren gottskrivas kostnad för försålt parti (samtliga självkostnader) samt därutöver handelsvinst, allt enligt kolnämndens prövning. Förlustgarantin omfattar jämväl den förlust, som genom prisfall vid fredsslut eller eljest kan tillskyndas föreningsmedlem i avseende å lager eller mot licens inköpta, till riket icke anlända kolpartier, som förefinnas vid avtalets upphävande. Å andra sidan skall den vinst, som föreningsmedlem kan komma att göra utöver nyssnämnda handelsvinst vid försäljningar efter den 17 september 1939 avstås till staten, vare sig vinsten uppstått vid försäljning av äldre lager eller av vara som importerats efter nämnda dag.

Bland avtalets övriga bestämmelser må nämnas en förbindelse av föreningen att från sina samtliga medlemmar infordra månatliga uppgifter avseende de i förenämnda paragrafer omtalade förhållandena, innefattande bland annat månadsbokslut, som utvisa vinsterna eller förlusterna, vidare uppgifter om lagerhållningens storlek vid varje månadsslut samt den under månaden verkställda importen och försäljningen. Dessa uppgifter skola, i den mån kolnämnden så påfordrar, ställas till nämndens förfogande. Detsamma gäller såväl föreningens som föreningsmedlems handelsböcker. Bokföringen skall vara så uppställd, att alla transaktioner som röra i avtalet avsedda frågor föras för sig.

Kolnämnden äger ur föreningen utesluta medlem, som icke uppfyller sina skyldigheter enligt avtalet, ävensom ålägga sådan medlem skäligt skadestånd.

För att bringa jämväl den vid gasverken tillverkade koksen in under de statliga prissättningsbestämmelserna har genom kungörelse den 19 januari 1940 (nr 53) från och med den 1 februari 1940 under beslag lagts all koks, som tillverkats och vid denna tidpunkt fanns i lager hos kommunala eller

enskilda gasverk, som framställa gas för avsalu, ävensom den koks, som därefter tillverkades vid sådana gasverk. Beslaget skulle enligt kungörelsen vara hävt, i den mån statens industrikommission eller, efter dess bemyndigande, statens kolnämnd lämnade tillstånd till försäljning av beslagtagen vara eller förfogande däröver på annat sätt under förutsättning i båda fallen att de av vederbörande myndighet fastställda villkoren iakttoges.

Införseln av kol och koks och importprisutvecklingen. Som bakgrund till redogörelsen för kolnämndens verksamhet och den förda prispolitiken må anföras följande rörande importens storlek och importprisernas utveckling under ifrågavarande period.

Importen av stenkol och koks till vårt land var under hösten 1939 av normal omfattning, såsom framgår av följande (prel.) kvantitetsuppgifter rörande den sammanlagda införseln av dessa varuslag under envar av månaderna september 1939—mars 1940 och motsvarande uppgifter för de två närmast föregående åren. Siffrorna avse 1,000-tal ton.

	År 1939/40	År 1938/39	År 1937/38
September	522	678	803
Oktober	722	714	766
November	927	740	898
December	728	765	718
Januari	509	614	629
Februari	172	638	532
Mars	273	586	507

Om man jämför med förhållandena under föregående år, kan man konstatera, att införseln under första krigsmånaden visserligen låg betydligt under nivån i september 1938, men att läget för november månad var helt omkastat, medan oktober och december representerade en medelnivå. Den sammanlagda importen under nämnda fyra månader sammanföll nästan exakt med motsvarande import för år 1938.

Efter årsskiftet har läget allvarligt försämrats, främst på grund av de svåra isförhållandena. Januarisiffran låg ej obetydligt under fjolårets, och i februari bragte den skärpta isblockaden ned kol- och koksimporten till icke stort mer än en fjärdedel av siffran för februari 1939. Som känt är lättade dessa transportsvårigheter icke heller under mars månad.

Importpriserna på stenkol och koks ha under perioden företett en stark stegring. Framför allt gäller detta de tre sista månaderna.

Förkrigspriset å engelsk stenkol cif västkust- eller ostkusthamn utgjorde 23 å 26 kronor för ton. Under förra delen av augusti 1939 noterades sålunda Northumberland stora till 24.35 och d:o små till 22.85 kronor, Durham stora och Yorkshire stora till respektive 24.92 och 26.11 kronor. Motsvarande noteringar voro för ober Schlesiska stora kol (»Stück», »Würfel» och »Nuss I») 23.16 kronor och för d:o små (»Nuss II») 20.54 kronor. Förkrigs-

priserna å importerad koks cif västkust- eller ostkusthamn lågo vid 32 à 33 kronor. Noteringarna under förra delen av augusti stodo sålunda för Durham, såväl gas- som gjuterikoks, vid 32.24 kronor och för västfalisk gjuterikoks vid 33.20 kronor.

Omedelbart efter krigsutbrottet sprungo priserna, såsom framhölls i propositionen om kolregleringen, kraftigt i höjden. Efter uppgången i september höllo sig genomsnittspriserna för totala importen av stenkol och koks under höstmånaderna tämligen stabila för att under isspärren i januari och februari åter starkt stegras. Uppgången har väsentligen berott på de stegrade fraktkostnaderna, vilka i sin tur orsakats av bl. a. krigsriskerna, den ökade konkurrensen om tonnage och, under senare månader, transportsvårigheterna på grund av isen.

För att erhålla en belysning av importprisutvecklingen för den kol och koks, som tagits i anspråk för lagerhandeln och i huvudsak sålts till subventionerade priser, har verkställts en bearbetning av uppgifterna om erlagda cifpriser å de månatliga inköpsrapporter, som lagerhandlarna ha att avgiva till kolnämnden. Föreliggande rapporter utgöra icke en fullständig redovisning för inköpen. Särskilt för februari och mars saknas rapporter från ett antal lagerhandlare. För här ifrågakarande ändamål är materialet emellertid tillfyllest.

De genomsnittliga cifpriserna ha enligt rapporterna företett en oavbrutet stigande kurva, såsom framgår av följande siffror:

	Koks kronor	Stenkol kronor
18 sept.—31 okt.	48.09	41.70
November	50.18	44.33
December	52.21	47.86
Januari	60.25	51.09
Februari	77.18	60.97
Mars	86.02	62.95

En jämförelse med förkrigspriserna ger vid handen, att importpriserna under krigets första sex månader mer än fördubblats för koks och nära tredubblats för stenkol.

Spridningen av importpriserna har varit mycket stor samtliga månader, särskilt dock under den senare delen av perioden, då prisdifferenser på över 100 procent förekommit.

De starka importprishöjningarna ha icke varit en återspeglning av prisutvecklingen på den utländska marknaden. Såväl i Tyskland och England som även i Förenta staterna, varifrån mindre partier hämtats, ha priserna varit oförändrade eller endast undergått en måttlig stegring. Prisnoteringarna i Newcastle voro exempelvis, uttryckta i svenska kronor per ton, för stenkol (»Best large steam D. C. B.») 18.0 kronor i augusti 1939 och 18.4 kronor i februari 1940 och för koks (»Gase coke, Newcastle-Sunderland») vid samma tider 25.0 och 26.3 kronor. Importprisstegringen har väsentligen varit en

följd av en fortgående höjning av sjöfrakterna och andra med transporten förenade kostnader. Frakterna vid prompt skeppning av kol från engelska ostkusthamnar till svensk västkusthamn (räknat för partier om 1,000—2,000 ton), som under sommaren 1939 varierade mellan 5 och 6 kronor per ton, hade i oktober stigit till omkring 25 kronor och i december till 35 kronor. Under februari—mars torde dessa frakter ha legat mellan 40 och 50 kronor. Det är emellertid icke möjligt att närmare bestämma och entydigt ange fraktsatsernas utveckling under denna tid och att på detta sätt fastslå frakstegringens inflytande på kolprisbildningen inom landet. Fraktkostnaderna variera starkt från last till last alltefter som fartyget gått i barlast eller ej och alltefter fartygets storlek och resans längd. Till fraktnivåns splittring bidrar, att utländska fartyg besörja en väsentlig del av kolimporten. Den internationella konkurrensen om tonnage har medfört, att utländska fartyg i allmänhet betingat fraktsatser, som väsentligt överstigit frakterna på svenska båtar. Kollaster som under februari inkommit till västkusthamn ha på stora svenska båtar kunnat betinga en fraktkostnad av 20—25 kronor per ton men på utländska fartyg 70 kronor per ton.

Genom att all befaktning av utländskt tonnage för kol och koks från slutet av januari förlagts till en av kolnämnden och kolimportörernas förening i samförstånd ordnad befaktningscentral har förebyggts, att frakterna ytterligare uppdrivits genom inbördes konkurrens mellan importörerna.

Statens kolnämnd och prissättningen å stenkol och koks. Genom licensgivningen har kolnämnden satts i stånd att fortlöpande övervaka inköspriser och sjöfrakter. Denna verksamhet har haft ett visst dämpande inflytande på importprisstegringen. Importlicens har sålunda vägrats vid oskäligen fob-priser och vid befaktningsvillkor, som med hänsyn till rådande fraktläge tett sig alltför ogynnsamma. I fråga om utländskt tonnage har verksamheten härvid måst begränsas till att skära bort de extrema toppfrakterna.

I avseende å *prissättningen inom landet* föreligger en skillnad mellan den s. k. engroshandeln och lagerhandeln.

För *engroshandeln*, d. v. s. försäljning av hela laster till lagerhandlare, industrier, järnvägar, gasverk etc., har kolnämndens verksamhet väsentligen inskränkt sig till att på angivet sätt övervaka inköspriser och frakter. För medlemmar av svenska kolimportörers förening 1939 u. p. a. ha dock utfärdats särskilda bestämmelser rörande det vinsttillägg, som må beräknas. Vinsttillägget har för importören bestämts vid fob-affärer till högst 3 % av inköspriset och vid cif-affärer till högst $2\frac{1}{2}$ % av nettocifvärdet, i båda fallen dock högst 1 krona per ton. Detta tillägg har avsett att täcka importörens handelsomkostnader för varan, handelsvinst samt kostnad för försäkring av varutransporten till sjöss men däremot icke försäkring av däckslast mot kastning och spolning och icke heller krigsförsäkringsavgifter eller kostnader för demurrage å inlastningsplatsen. Demurragerisken har efterhand övertagits av en inom kolnämnden för ändamålet bildad demurragekassa. I de fall då köparen vägrat att själv ikläda sig sådan risk, har impor-

tören fått debitera denne premien till demurragekassan. Denna premie bestämdes från början till 50 öre per ton men har från och med den 15 mars höjts till 1 krona per ton. Intill bildandet av denna kassa stod statens kolnämnd för demurragerisken.

Utöver det angivna vinsttillägget har importör icke ägt betinga sig någon vinst, vare sig direkt eller indirekt. Om kolparti försålts till annan engroshandlare, har tillägget icke fått ökas; parterna ha i sådant fall endast fått fördela detta enligt överenskommelse sinsemellan.

Den statliga förlustgarantien har icke tagits i anspråk för nedbringande av kolpriserna för engroshandeln.

Beträffande *lagerhandeln* utfärdade statens kolnämnd den 17 september 1939 den föreskriften, att vid försäljning av kol och koks för husuppvärmningsändamål skulle tills vidare gälla de priser, som tillämpades den 1 september. Samtidigt föreskrev nämnden, att ingångna leveranskontrakt skulle av kolhandlarna respekteras, samt att den ransonering, som tidigare frivilligt införts, skulle upprätthållas. Intill oktober månads utgång medgavs sålunda en leverans av högst 22 procent av årsbehovet. Ransoneringen fick dock genomföras med relativt stor tolerans. Efter omständigheterna kunde för villor och smärre förbrukare medges en större tilldelning, om så ur transportsynpunkt vore önskvärt. Leverantören hade då att kontrollera att den levererade kvantiteten räckte motsvarande längre tid. Återförsäljare kunde erhålla något större tilldelning. Särskilt fick hänsyn tagas till sådana, som på grund av transportförhållandena (ishinder o. dyl.) plägat taga in hela vinterbehovet under höstmånaderna.

Ransoneringsåtgärder ha även i fortsättningen varit nödvändiga för att få de genom importens nedgång begränsade kvantiteterna kol och koks att räcka över den ovanligt hårda vintern. För november bestämdes ransonen till 11 procent av årsförbrukningen. Motsvarande kvot utgjorde för december 11, januari 12, februari 11 och mars 9 procent. Under de två sistnämnda månaderna var tilldelningen lägre inom betydande delar av landet, där övergång till vedeldning förutsattes i viss utsträckning kunna ske. Den uppgick där endast till 5 procent av årsförbrukningen. Ransoneringens betydelse framgår i någon mån av en jämförelse mellan den av kolnämnden medgivna tilldelningen, angiven i procent av den vanliga årsförbrukningen för konsumenterna, och det faktiska värmebehovet, mätt i procent av »normalårets» värmebehov enligt byggnadsstyrelsens beräkningar. För tiden september—mars uppgick tilldelningen (utom i veddistrikten) sammanlagt till 76 procent av årsbehovet, medan värmebehovet beräknades till 97.1 procent av »normalårets» hela värmebehov. Sistnämnda siffra kan även ge ett mått på den gångna vinterns hårdhet. Då normalårets värmebehov för ifrågavarande månader uppgår till sammanlagt 84 procent, har kylan sålunda varit 15 à 16 procent hårdare än normalt. På grund av isbeläggningen ha även vårmånaderna blivit mer än normalt kyliga.

Genom beslut den 14 oktober 1939 föreskrev Kungl. Maj:t, att lagerhandlarnas utförsäljningspriser under tiden till månads utgång skulle av kol-

nämnden, under hänsynstagande till gällande leveransavtal, fastställas med utgångspunkt från följande priser, angivna för ton fritt å banvagn, nämligen i

Stockholm:	koks	37	kronor;	stora	ångkol	26	kronor
Göteborg:	»	37	» ; »	»	»	33.75	»
Malmö:	»	36	» ; »	»	»	32	» .

Dessa priser skulle utgöra riktpriiser vid försäljning i begränsade, av nämnden fastställda kvantiteter. Vid försäljning av större kvantiteter hade nämnden frihet att utgå från gällande dagspriser.

Denna prissättning — som innebar att den lokala prissättningen fick avvika från de för storstäderna angivna beloppen alltefter de för olika orter gällande transportkostnaderna — avsåg icke någon förändring av prisnivån mot vad förut gällt utan innebar i princip, att förkrigspriserna alltfört skulle bibehållas.

Från och med den 1 november 1939 har genom Kungl. Maj:ts beslut den 27 oktober vidtagits en betydande höjning av utförsäljningspriserna; i beslutet gavs även en mera differentierad riktpriissättning. Från och med den 1 februari har en ytterligare höjning vidtagits enligt Kungl. Maj:ts beslut den 19 januari 1940. Slutligen må nämnas ännu en höjning från och med den 1 april jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 30 mars 1940.

De i nämnda beslut föreskrivna riktpriiser, avseende fritt hemkörd vara, framgå av följande översikt:

Orter, å vilka de angivna riktpriiser gälla	1 nov. 1939—31 jan. 1940				1 febr. 1940—31 mars 1940				1 april 1940—			
	Koks basis 60/80 mm.		Ångkol samt nötkol av alla slag		Koks basis 60/80 mm.		Ångkol samt nötkol av alla slag		Koks basis 60/80 mm.		Ångkol samt nötkol av alla slag	
	hl	ton	hl	ton	hl	ton	hl	ton	hl	ton	hl	ton
I. Stockholm, Göteborg, Halmstad, Hälsingborg, Malmö, Norrköping, Oxelösund och Gävle....	2.50	52.40	3.30	41.—	3.25	67.40	4.30	53.75	4.25	87.40	5.90	73.75
II. Uddevalla, Varberg, Landskrona, Trälleborg, Ystad, Åhus, Karlskrona, Kalmar, Södertälje och Västerås..	2.55	53.40	3.35	42.—	3.30	68.40	4.35	54.75	4.30	88.40	5.95	74.75
III. Simrishamn, Sölvesborg, Karlshamn, Västervik, Oskarshamn, Sundsvall, Kristinehamn och Karlstad samt övriga importhamnar med undantag för Visby och vissa norrlandshamnar ¹	2.60	54.40	3.45	43.—	3.35	69.40	4.45	55.75	4.35	89.40	6.05	75.75

¹ För Visby och vissa norrlandshamnar gälla särskilda bestämmelser.

De angivna riktpriserna skulle enligt besluten gälla endast för försäljningar i mindre, av kolnämnden fastställda kvantiteter. Vid försäljningar i kvantiteter avsedda att täcka säsongbehovet skulle nämnden äga fastställa priset med utgångspunkt från gällande dagspriser.

Vad angår kol och koks *för industriellt bruk* har försäljning i mindre omfattning ägt rum till de förut nämnda priserna. I Kungl. Maj:ts beslut har nämligen föreskrivits, att de fastställda riktpriserna skulle tillämpas vid försäljning i mindre, av kolnämnden bestämda kvantiteter utan någon begränsning av den subventionerade försäljningen till kol och koks för husuppvärmningsändamål. I cirkulär har nämnden även inskräpvt vikten av att försäljning till subventionerade priser begränsades till sådana förbrukare, som tidigare plägat täcka sina behov via lagerhandeln.

Några garantier rörande prissättningen å vederbörande företags produkter ha icke vid denna försäljning till industriföretag ansetts böra utkrävas.

Kontroll över att de fastställda priserna tillämpats har erhållits genom lagerhandlarnas rapporter och bokslutsuppgifter. Vid kolnämndens revision, som hittills verkstälts genom privata revisionsfirmor, ha jämväl tagits stickprov i böckerna. Denna kontroll har dock icke kunnat nå återförsäljare av kol och koks. Vid leveranser till sådana återförsäljare ha lagerhandlarna ålagts förpliktelse att övervaka, att dessa icke av köparna betinga sig större höjning än som tillämpats vid deras egna inköp.

Kostnaderna för kolregleringen. Genom brev den 14 oktober 1939 ställde Kungl. Maj:t förskottsanslaget till allmänna utgifter för pris- och handelsreglerande åtgärder till statskontorets förfogande, att disponeras för därmed avsedda ändamål i enlighet med Kungl. Maj:ts särskilda beslut. Kungl. Maj:t anbefallde ämbetsverket att till statens kolnämnd, på rekvisition i mån av behov, av anslaget utbetala erforderliga belopp för bestridande av de ersättningar, som nämnden enligt avtalet med svenska kolimportörers förening 1939 u. p. a. hade att gälda vid tillämpning av den av nämnden för tiden den 18 september—den 13 oktober 1939 föreskrivna prissättningen samt av Kungl. Maj:ts i brevet meddelade prisbestämmelser. Ifrågavarande utbetalningar skulle redovisas å anslaget under särskild rubrik. Nämnda dispositionsbestämmelse har sedermera förklarats gälla jämväl för ersättningar, som betingas av senare och framdeles meddelade beslut angående prissättningen på kol och koks.

Genom nyssnämnda brev den 14 oktober 1939 bemyndigade Kungl. Maj:t kolnämnden att, förskottsvis i avräkning på de ersättningar som skulle utgå enligt avtalet, utbetala högst 60 procent av den ersättning som vid tidpunkten för utgivande av förskottet beräknades komma att utgå. Vidare bemyndigades nämnden att provisoriskt verkställa beräkningen av statens ersättningsskyldighet med stöd av en direkt jämförelse av cifpriserna vid kolimport den 15 augusti 1939 och motsvarande priser efter denna tidpunkt å ena sidan och en jämförelse mellan de vid samma tidpunkt tillämpade leverans-

priserna å andra sidan. Slutligen erhöll nämnden bemyndigande att på det sätt ersätta viss del av till importörsföreningen anslutna medlemmars förlust, att nämnden, intill dess en särskild kassa för övertagande av förekommande demurragerisker bildats, själv tog denna risk.

På rekvisition av kolnämnden har statskontoret hittills till ersättningar åt lagerhandlare utbetalt sammanlagt 20 miljoner kronor, nämligen 5 miljoner kronor vardera den 1 november och 2 december 1939 samt den 5 februari och 13 mars 1940. Dessa siffror för utbetalningarna till kolnämnden ge icke någon uppfattning om kostnaderna för kolprisregleringen eller om dessas fördelning i tiden.

Beträffande subventionskostnaderna intill utgången av mars föreligger en beräkning i en inom finansdepartementet utarbetad *promemoria*, vilken torde såsom bilaga få fogas till statsrådsprotokollet i detta ärende.

Enligt departementspromemorian kunna lagerhandlarnas ersättningsanspråk per den 31 mars 1940 beräknas uppgå till omkring 22.5 miljoner kronor. Av detta belopp hade kolnämnden vid periodens slut utbetalat endast 15.3 miljoner kronor. I nämnda subventionskostnader ingår jämväl subventionen för den kol och koks, som lagerhandeln erhållit från statens reservförrådsnämnd. Dessa leveranser, som av nämnden väsentligen inköpts före krigsutbrottet, ha debiterats lagerhandeln till priser, som svarat mot gällande cifpriser ökade med nämndens kostnader för lagring och transport m. m. Reservförrådsnämnden har sålunda erhållit ett avsevärt överpris på sina leveranser. Mot subventionskostnaden svarar följaktligen ett betydande belopp — sammanlagt omkring 5.8 miljoner kronor — som ur viss synpunkt kan betraktas som affärsvinst för staten. Vid förnyelse av nämndens lager till gällande priser är denna vinst emellertid nödvändig för nedskrivning av ersättningsinköpen till förkrigsvärden i enlighet med de för nämndens verksamhet fastställda principerna.

Speciell krigsrisköverflyttning på staten.

I skrivelsen nr 66 anmälde 1939 års urtima riksdag sitt beslut i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 53 angående överföring på staten av vissa krigsrisker vid import m. m. Med godkännande av de i propositionen förordade principerna för denna risköverflyttning medgav riksdagen, som förut nämnts, att ersättning till importör för importvara belastande krigsförsäkringskostnader finge bestridas av anslaget till allmänna utgifter för pris- och handelsreglerande åtgärder.

I skrivelsen framhöll riksdagen vissa synpunkter på de föreslagna åtgärderna. Beträffande den krigsrisköverflyttning på staten, som föreslogs skola belasta förevarande anslag, fann riksdagen icke anledning till erinran. Förslaget avsåg att erlagda krigsförsäkringspremier skulle vid import av kol och vissa andra varor med central betydelse för den inhemska prisbildningen kunna under vissa förutsättningar helt eller delvis återbäras till importören

efter prövning i varje särskilt fall. Riksdagen ville endast understryka vikten av effektiv kontroll över att de statliga kostnaderna icke stannade såsom vinster hos importörerna eller andra mellanhänder utan verkligen medförde en motsvarande sänkning av de slutliga försäljningspriserna.

Beträffande en ifrågasatt generell jämkning i premiesättningen vid den statliga krigsförsäkringsverksamheten uttalade riksdagen viss tveksamhet och fann att av olika skäl största försiktighet måste iakttagas i avseende å en dylik jämkning.

Speciell överflyttning av krigsförsäkringskostnader på staten har förekommit endast för importen av *råfosfat för tillverkning av superfosfat*.

Sedan livsmedelskommissionen verkställt utredning och, efter samråd med industrikommissionen samt sjöfarts- och krigsförsäkringsnämnderna, inkommit med förslag i ämnet, fastställde Kungl. Maj:t den 30 december 1939 bestämmelser för ifrågasvarande krigsrisköverföring.

Vid import av råfosfat för tillverkning av superfosfat skall enligt dessa bestämmelser — under förutsättning att importören förbinder sig att underkasta sig de villkor för avyttring av superfosfat, som av statens livsmedelskommission föreskrivits eller kunna komma att föreskrivas — tills vidare å staten överföras kostnaden för varu- och kaskoförsäkring mot krigsrisk vid transport av det för import avsedda partiet till lossningshamn. Livsmedelskommissionen prövar, sedan partiet inkommit till Sverige, med vilket belopp dylik överföring skall ske, därvid följande grunder skola tillämpas.

I fråga om varuförsäkringspremier ersättes hela premien, om försäkringen tecknats hos krigsförsäkringsnämnden. Har försäkringen tecknats utomlands, ersättes likaledes den premie, som visas hava erlagts, dock att ersättningen endast där särskilda omständigheter därtill föranleda må överstiga det belopp, till vilket premien skulle ha uppgått, därest försäkringen tagits i Sverige. Om utredning angående storleken av den utomlands erlagda premien icke kan erhållas, skall ersättning utgå med det belopp, till vilket premien skulle ha uppgått, därest försäkringen tagits i Sverige.

I fråga om kaskoförsäkringspremier ersättes för svenskt tonnage den premie, som erlagts, dock endast i den mån premien avser ett visst högsta försäkringsvärde per ton dödvikt. Sistnämnda försäkringsvärde skall beräknas efter en glidande skala, som livsmedelskommissionen efter samråd med statens sjöfartsnämnd och statens krigsförsäkringsnämnd äger fastställa med utgångspunkt från att det i skalan angivna högsta försäkringsvärdet skall vara för ett fartyg om 1,000 ton dödvikt 450 kronor per ton och för ett fartyg om 10,000 ton dödvikt 300 kronor per ton. För utländskt tonnage ersättes den premie, som visas ha erlagts, därest denna icke är högre än den ersättning, som med tillämpning av nyss angivna grunder skulle i motsvarande fall ha utgått för svenskt tonnage vid försäkring i Sverige. Är premien högre eller saknas utredning om densamma, utgår ersättning med det belopp, som kan antagas skola hava utgått, om tonnaget varit svenskt och försäkrat i Sverige.

De ytterligare bestämmelser, som kunna finnas erforderliga, äger livsmedelskommissionen meddela.

Samtidigt med att angivna regler fastställdes medgav Kungl. Maj:t, att, i den mån livsmedelskommissionen så prövade skäligt, överföring på staten av krigsförsäkringskostnaderna vid import av råfosfat fick ske även i fråga om råfosfat, som införts till landet under tiden från och med den 1 september 1939.

Kungl. Maj:t föreskrev vidare i brevet den 30 december 1939, att statskontoret skulle efter framställning av livsmedelskommissionen utbetala ifrågakommande ersättningar till importör av råfosfat från förut nämnt anslag å förskottsstaten för försvarsväsendet.

Dylika utbetalningar ha av statskontoret verkställts den 24 februari och 5 mars 1940 med 237,164 kronor 62 öre, respektive 102,844 kronor 26 öre, eller med tillhoppa i runt tal 340,000 kronor.

Ersättningar för rekvisitioner enligt allmänna förfogandelagen.

Å anslaget till allmänna utgifter för pris- och handelsreglerande åtgärder skola, såsom förut nämnts, redovisas ersättningar för rekvisitioner enligt allmänna förfogandelagen, i den mån dessa avse förfoganden för civila ändamål.

Rekvisitioner av sådan art ha framförallt under den första krigsmånaden verkställts för att tillgodose landets behov av brännolja. Betydande svårigheter uppkommo för vår motorbränsletillförsel strax efter krigsutbrottet genom de i samband därmed träffade dispositionerna i avseende å visst utländskt tanktonnage, som var på väg till Sverige med last av brännolja. Rekvisitioner verkställdes då för att anskaffa tankfartyg för införsel av brännolja till landet och sedermera för att bereda lagringsutrymmen för sådana oljor. Vidare rekvirerades för kronan vissa till svensk hamn inkomna oljelaster.

De för rekvisitioner utgående ersättningarna, vilka i dessa fall icke utgått efter taxa utan fastställts av riksvärderingsnämnden, ha uppgått till betydande belopp. Särskilt ha hyresersättningarna för de fortfarande nyttjade upplagsfartygen varit avsevärda. Dessa ersättningar uppgå för två av fartygen till 4,000 kronor och för det tredje till 4,500 kronor per dag. Förfogandet över två av de motortankfartyg, som rekvirerats för hitfrakt av brännolja, har icke medfört några utgifter för statsverket, enär samtliga därmed förenade kostnader bestritts av det bensinbolag, för vars räkning förfogandena skett. Vid utgången av mars 1940 uppgingo statsverkets kostnader för här ifrågavarande rekvisitioner utom de i anspråk tagna bensinlasterna till närmare 2.2 miljoner kronor.

Nedskrivning av lagervärdet för statens reservförråd.

En fjärde grupp utgifter, som enligt riksdagens beslut skola belasta här ifrågasvarande förskottsanslag, utgöra avskrivning på reservförrådsnämndens lager, i de fall då försäljningar skett från dessa under dagspriset på den försålda varan. Avskrivningen åsyftar att tillföra reservförrådsnämnden erforderliga medel för ersättning av de försålda varupartierna och för nedskrivning av de i ersättningssyfte nyköpta varorna till förkrigspriser. Principerna och motiven för denna avskrivning ha närmare utvecklats i propositionen nr 36 till urtima riksdagen.

Då någon försäljning av reservförrådsnämndens varor till underpris hitills ej skett har prisregleringsanslaget ej behövt tagas i anspråk för nedskrivningar å de lagrade varorna.

Departementschefen.

Det å förskottsstat uppförda anslaget till allmänna utgifter för pris- och handelsreglerande åtgärder har väsentligen belastats med kostnaderna för prisregleringen på genom lagerhandeln importerad kol och koks. Dessa kostnader beräknas vid utgången av första kvartalet innevarande år uppgå till i runt tal 22.5 miljoner kronor. Mot denna summa balanserar emellertid ett belopp på 5.8 miljoner kronor i vinst för reservförrådsnämnden vid kolförsäljningar till dagspris genom kolnämndens förmedling. Sättet för beräkningen av prisregleringskostnaderna medför vidare, att det redovisade beloppet innefattar täckning också för den av statsgarantien omfattade slutförlust, som kan uppkomma vid ett prisfall ned till förkrignivån på inneliggande lager.

Kostnaderna för prisregleringen på kol ha pressats i höjden genom den till sin omfattning oförutsedda fraktstegringen. De ha å andra sidan hållits nere genom de prishöjningar som beslutats och genom att regleringsförfarandet begränsats till kolförsäljningar i mindre partier genom lagerhandeln.

En första höjning av prisnivån för kol och koks genomfördes den 1 november 1939. Vid tidpunkten för prissättningen förelåg anledning till viss försiktighet vid uttagandet av för tillfället rådande genomsnittspris på marknaden.

Den andra prishöjning, som genomfördes från och med februari detta år, avsåg att bringa marknadsprisnivån i överensstämmelse med det faktiska kostnadsläget. Beräkningen slog fel på grund av oförutsedda svårigheter för införseln och den av dessa betingade stegringen av fraktkostnaden.

En ytterligare prishöjning kom till stånd den 1 april. Även denna gång åsyftades att nå korrespondens mellan marknadspris och importkostnader. Den senare utvecklingen har emellertid lett till att det nya priset kommit att överstiga importkostnaderna. Den temporära belastning av konsumenten

terna som härigenom uppkommit får ses mot bakgrunden av att dessa tidigare erhållit lättnader i sin utgiftsbelastning genom den på statens bekostnad i prispolitiskt syfte genomförda neddämpningen av importkostnadernas återverkan på det inhemska kolpriset.

De senaste båda prishöjningarna innebära tydligen, att prisregleringsförfarandet i princip förlorat sin karaktär av subvention av hushållens kolförbrukning för att i stället framstå såsom en clearingform, vid vilken emellertid en buffert finnes mot oväntade prisförskjutningar som icke anses lämpligen böra slå igenom direkt på marknaden. I dagens situation ligger regleringsförfarandets väsentliga betydelse i sistnämnda förhållande.

Vid reglering av förskottsanslaget bör under angivna förhållanden räknas med inkomster och utgifter för kolsubventioneringen till budgetårets slut. Utfallet kan ej nu bedömas. Lämpligast torde därför vara att täckningsanslaget anvisas såsom förslagsanslag och belastas med den redovisade nettosubventionskostnaden vid budgetårets utgång. I rådande ovissa läge torde beräkningen av det belopp, varmed anslaget bör uppföras, ej behöva påverkas av i det föregående angivna kostnader för åtgärder vid sidan av kolregleringen. Anslaget kan lämpligen uppföras med det belopp, vartill förskottsanslaget uppgått, eller 20 miljoner kronor. Den faktiska belastningen av anslaget kan lika väl komma att understiga som att överstiga detta belopp.

Eventuella kostnader för här ifrågavarande regleringsåtgärder under följande budgetår torde preliminärt få utgå av medel uppförda å den beredskapsstat för försvarsväsendet m. m., varom chefen för finansdepartementet denna dag framlägger förslag. Med det tillämpade avräkningsförfarandet kan inträffa, att kolregleringen under nästa budgetår utmynnar i en nettovinst. En sådan vinst bör preliminärt redovisas såsom uppbörd på förskottsanslag.

Med åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

till *Allmänna utgifter för pris- och handelsreglerande åtgärder* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1939/40 under X a huvudtiteln anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 20,000,000.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen, att proposition av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar, skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

Sven Persson.

*Bilaga.***P. M.****angående kostnaderna för kolprisregleringen
för tiden 18 september 1939—31 mars 1940.**

En uppfattning om kostnaderna för kolprisregleringen och dessa kostnaders fördelning i tiden kan erhållas på grundval av de av importörerna till statens kolnämnd lämnade månadsrapporterna.

Dessa rapporter, som på fastställda blanketter skola avgivas varje månad och av kolnämnden efter preliminär granskning läggas till grund för medgivna förskottsutbetalningar i avräkning på den definitiva ersättningen, avse att lämna fullständiga upplysningar rörande de faktiska förhållanden, som påverka det ekonomiska mellanhavandet mellan lagerhandlarna och kolnämnden. Månadsrapport skall sålunda bl. a. innehålla detaljerade uppgifter om månadens inköp och försäljningar av kol och koks samt de priser, som därvid gällt, ävensom uppgifter om lagrets storlek vid månadens början och slut. Vidare skall rapporten innefatta en på grundval av dessa data verkställd beräkning av ersättningsanspråken och i anslutning härtill en redovisning för mellanhavandet med kolnämnden.

Beräkningen av subventionen verkställs nu så, att först kalkyleras ett bruttosubventionsbelopp utgörande skillnaden mellan de faktiska importkostnaderna och kostnaderna för motsvarande import till ett av kolnämnden fastställt förkrigspris. Från detta skillnadsbelopp drages därefter den behållning i form av »överpris», som lagerhandlaren vid utförsäljning till de av Kungl. Maj:t eller kolnämnden föreskrivna priserna kan ha erhållit utöver nämnda förkrigspris ökat med en viss, av nämnden fixerad omkostnads- och vinstmarginal. Det är att märka, att den vid tillämpning av denna beräkningsmetod framkommande nettoförlusten eller nettovinsten icke är ett saldo på löpande försäljningar utan på rörelsen i dess helhet vid konsekvent bokföring av ineliggande varupartier till förkrigspriser. Detta förhållande saknar betydelse för bedömandet av subventionskostnadernas samlade belopp men är avgörande för deras tidsfördelning. Bokföringssättet bör ses mot bakgrunden av att staten står risken för den slutliga förlusten på ineliggande lager.

På grundval av månadsrapporterna har utarbetats en preliminär översikt över de på angivet sätt beräknade subventionsanspråken för tiden den 18 september 1939—31 mars 1940. Redovisningen är icke fullständig, enär en del importörer av olika anledningar ännu icke inkommit med rapporter för hela perioden. För de större av dessa firmor ha införskaffats preliminära uppgifter, som lagts till grund för en överslagsberäkning rörande de återstående subventionskostnaderna. Resultatet av sistnämnda beräkning återges jämväl i efterföljande tabell, trots att fördelningen av kostnaderna å olika månader är mindre säker.

Subventionskostnaderna för tiden 18 sept.—31 mars 1940.

	Brutto- subvention 1,000-tal	Överpris 1,000-tal	Netto- subvention 1,000-tal	Beräknad ytterligare netto- subvention 1,000-tal	Summa disponerade subventions- medel 1,000-tal
	kronor	kronor	kronor	kronor	kronor
18 sept.—31 okt.	7,230	1,232	5,998	5	6,003
November	7,326	2,961	4,365	83	4,448
December.....	6,553	3,563	2,990	2	2,992
Januari.....	7,376	3,571	3,805	39	3,844
Februari	5,898	5,164	734	503	1,237
Mars	6,258	3,854	2,404	1,538	3,942
Summa	40,641	20,345	20,296	2,170	22,466

Lagerhandlarnas ersättningsanspråk kunna enligt denna redovisning beräknas ha vid utgången av mars uppgått till netto 22.5 miljoner kronor. Av detta belopp hade kolnämnden vid periodens slut utbetalat endast 15.3 miljoner kronor. Om det återstående ersättningsbeloppet i sin helhet kommer att belasta anslaget eller icke, är beroende av prisutvecklingen och den i fortsättningen förda prispolitiken; om försäljningspriset temporärt hålles uppe även vid en nedgång i importpriset, kommer »överpriset» att överstiga bruttosubventionen, varvid återstående ersättningsanspråk kunna bortfalla och eventuellt t. o. m. en återbetalningsskyldighet inträda. Här må understrykas, att de å ifrågakvarande anslag redovisade subventionsutbetalningarna äro definitiva först efter regleringens avveckling, ett förhållande som enligt vad i det följande utvecklas bör komma till uttryck i utgiftsredovisningen.

I de här redovisade subventionsanspråken ingå jämväl kostnaderna för den kol och koks, som lagerhandeln erhållit från statens reservförrådsnämnd. Dessa leveranser, som vid slutet av mars uppgingo till omkring 260,000 ton koks och omkring 28,000 ton kol, ha enligt för reservförråden gällande principer debiterats lagerhandeln till priser, som svarat mot gällande cifpriser ökade med å varorna nedlagda transport- och lagringskostnader inom landet. Då ifrågakvarande lager inköpts väsentligen före krigsutbrottet och sålunda till betydligt lägre cifpriser, har statens reservförrådsnämnd härigenom erhållit ett avsevärt överpris å sina leveranser. Mot subventionskostnaden svarar sålunda ett betydande belopp — sammanlagt omkring 5.8 miljoner kronor — som ur viss synpunkt kan betraktas som affärsvinst för staten. Denna vinst blir vid förnyelse av nämndens lager till nuvarande priser nödvändig för nedskrivning av ersättningsinköpen till förkrigsvärden i enlighet med de för nämndens verksamhet fastställda principerna.

För att klargöra innebörden av den i det föregående givna beräkningen rörande subventionskostnaden och samtidigt belysa, hur den förda prissättningspolitiken förhållit sig till importpriserna, har i följande tabell gjorts en sammanställning för ifrågakvarande period av de genomsnittliga importpriserna per ton stenkol och koks, beräknade enligt lagerhandlarnas rapporter, och de fastställda utförsäljningspriserna för Stockholm m. fl. större importhamnar. Siffrorna, som i vissa fall äro preliminära och i andra fall icke kunna göra anspråk på generell giltighet, avse i första hand att belysa principerna för subventionsberäkningen.

Den marginal för importörens kostnader och handelsvinst, varmed i tabellen räknats, är den av kolnämnden i allmänhet medgivna. Marginalen,

Subventionsberäkningen per ton.

	Genomsnittligt importpris	D:o minskat med importpriset den 15 aug. = »bruttosubvention»	Fastställt utförsäljningspris	D:o minskat med försäljningspriset den 1 sept. = »överpris»	»Nettosubvention» (= »bruttosubvention» - »överpris»)
K o k s					
18 sept.—31 okt.	48.09	16.32	45.15	—	16.32
November	50.18	18.41	52.40	7.25	11.16
December	52.21	20.44	52.40	7.25	13.19
Januari	60.25	28.48	52.40	7.25	21.23
Februari	77.18	45.41	67.40	22.25	23.16
Mars	86.02	54.25	67.40	22.25	32.00
S t e n k o l					
18 sept.—31 okt.	41.70	21.40	30.—	—	21.40
November	44.33	24.03	41.—	11.—	13.03
December	47.86	27.56	41.—	11.—	16.56
Januari	51.09	30.79	41.—	11.—	19.79
Februari	60.97	40.67	53.75	23.75	16.92
Mars	62.55	42.65	53.75	23.75	18.90

som skall innefatta även återförsäljares vinst och omkostnader, har beräknats såsom skillnaden mellan det normala utförsäljningspriset den 1 september 1939 och det normala cifpriset den 15 augusti samma år. För koks utgjorde nämnda priser 45.15 kronor per 1,000 kg. respektive 32.25 kronor per 1,015 kg. (31.77 kronor per ton å 1,000 kg.) och marginalen sålunda 13.38 kronor för 1,000 kg. För stenkol voro motsvarande priser fastställda till 30 och 20.60 kronor samt marginalen till 9.70 kronor.

De i tabellen lämnade siffrorna å nettosubventionskostnaden per ton ange det importören gottskrivna beloppet, därest den stenkol och koks, som försäljes en viss månad, i sin helhet har inköpts till det för samma månad angivna importpriset. I verkligheten inträffar detta väl aldrig. I allmänhet föreligger en viss tidsförskjutning, så att de varor, som säljas, i större eller mindre omfattning ha inköpts till andra priser än de under månaden gällande importpriserna.

Siffrorna å nettosubventionskostnaden innefatta hela kostnaden för kolprisregleringen, sålunda även samtliga krigsförsäkringskostnader. För bedömande av den förda prissättningspolitiken vore av värde att äga uppgifter rörande de belopp, till vilka sistnämnda kostnader (kasko- och varuförsäkring) genomsnittligt uppgått under olika månader. Tillgängligt material medger emellertid icke en sådan beräkning. En teoretisk kalkyl för svenska fartyg giver föga ledning på grund av de vida variationsmarginaler, som betingas av försäkringskostnadernas växlingar efter storleken av fartyget och efter om detta gått i barlast eller icke etc. Helt grovt kan man räkna med att krigsförsäkringskostnaderna för kolfrakt från England till västkusthamn vid periodens slut rört sig mellan 6 och 12 kronor per ton.

Stockholm i finansdepartementet den 4 maj 1940.